

Otázka: Světové trhy a mezinárodní obchod

Předmět: Ekonomie, Finance

Přidal(a): Vlček

2 roviny světové ekonomiky:

- Vědní disciplína - vznik ve 20. století jako část makroekonomie, která se specializovala na procesy ve světovém hospodářství = zkoumá zákonitosti ve světovém hospodářství - vztahy, vývoj a externí vlivy
 - Cílem je poznání fungování světového hospodářství
 - Vytváří podklady pro pracovníky v oblasti zahraničního obchodu a pro vlády daných států (orientace na zahraniční trhy, kam investovat kapitál, rizika)
 - Předmět zkoumání - realita okolo nás
 - Komplex, který zahrnuje: jednotlivé národní ekonomiky, ekonomické vztahy, které mezi těmito ekonomikami vznikají, propojenost vazbami, státy s rozdílnou ekonomickou úrovní, rozdílnými zájmy, cíli a chováním

Subjekty světového hospodářství:

- 1) Jednotlivé státy a jejich národní ekonomiky
- 2) Transnacionální korporace

- Posledních 20 let jsou nejvýznamnějším subjektem, disponují obrovskými kapitálovými zdroji, mají velké objemy zboží a jsou schopny působit na politiky a vlády jednotlivých zemí, aby to odpovídalo jejich zájmům

3) Ostatní podniky

- Zapojují se do mezinárodních ekonomických vztahů, poskytují služby do zahraničí (patří sem i finanční instituce)

4) Mezinárodní organizace

- IMF – ovlivňuje měnové a finanční vztahy ve světové ekonomice (analyzuje řadu ukazatelů)
- World Bank – rozvoj zemí (výstavba zdravotních zařízení atd.)
- WTO – působí na odstraňování překážek v rámci vzájemného obchodu
- OPEC – stanovují a domlouvají těžební kvóty, stanovují nabídku a cenu ropy
- OSN

5) Integrační sdružení – subjekty s národnostním charakterem (př. EU)

6) Jednotlivé domácnosti

Formy mezinárodních ekonomických vztahů:

Informace v platební bilanci

1) Mezinárodní obchod

2) Obchod se službami

3) Mezinárodní pohyb kapitálu

4) Mezinárodní pohyb pracovních sil

5) Mezinárodní pohyb informací a vědecko-technických poznatků

Obchod:

a) Vnitřní

- Velkoobchod
 - Je prováděn ve větším měřítku a primárně není určen koncovému spotřebiteli
 - Funkce velkoobchodu: přetváří úzký výrobní sortiment na široký obchodní, vytváří zásoby nutné pro zásobování maloobchodu, poskytuje odběratelům obchodní úvěr, podílí se na dohotovení zboží
 - Rozdělení velkoobchodu:
 - 1) Tradiční
 - 2) S omezenou funkcí
 - 3) Agenti a komisionáři
- Maloobchod
 - Prodej zboží a poskytnutí služeb konečnému spotřebiteli
 - Druhy maloobchodu:
 - 1) Supermarkety, hypermarkety, obchodní centra, obchodní dům
 - 2) Specializované prodejny
 - 3) Prodejny se zbožím denní potřeby
 - 4) Diskontní prodejny
 - 5) Obchodní střediska
 - 6) Internetové, katalogové, pojízdné prodejny

b) Zahraniční = směna zboží, která je prováděna přes hranice jiného státu

Význam:

- 1) Ekonomický
- 2) Politický
- 3) Kulturní
- 4) Spotřební

- Export

- Import

- Reexport (vývoz dovozu)

- Přímý - zboží zakoupené v cizině je dodáno a dopraveno do cizí země

- Nepřímý - nakoupeno v cizině, dovezeno do ČR a poté opět do zahraničí prodáno a vyvezeno

Struktura zahraničního obchodu:

- - Územní (teritoriální)
- - Zbožová (komoditní)

Organizace zahraničního obchodu:

1) Parlament ČR (schvaluje devizový a celní zákon)

2) Vláda (schvaluje vyhlášky)

3) Ministerstva

- 4) ČNB
- 5) Obchodní podniky orientované na zahraniční obchod
- 6) Výrobní podniky
- 7) Specializované organizace se zahraničním kapitálem

Subjekty zahraničního obchodu:

- 1) Dopravní
- 2) Pojišťovací
- 3) Bankovní
- 4) Informační subjekty
- 5) Kontrolní

Platební instrumenty v mezinárodním obchodu:

- 1) Hladká platba
 - Přes korespondenční banky
- 2) Šek
- 3) Směnky

4) Dokumentární platby

- Akreditiv
- Inkaso
- Je vázaná na dokumenty související s daným obchodem (dokumentární inkaso/akreditiv)
- Dokumentární akreditiv: smlouva s bankou, kde prodávající žádá, aby banka vydala doklady ke zboží kupujícímu až po zaplacení. Než se zaplatí, je zboží uloženo ve zvláštním skladu nebo u speditéra.

Rizika zahraničního obchodu:

1) Hospodářská

- - Nezaplacení zboží = prvotní, druhotná platební neschopnost
- - Nepřevzetí zboží
- - Dopravní riziko
- - Tržní riziko

2) Politická

- - Embargo
- - Válka/stávk/blokáda
- - Zákaz úhrad do zahraničí

Obchodní smlouvy:

1) Kupní smlouva

2) Smlouva o dílo

3) Smlouva o uzavření budoucí smlouvy

Etapy vývoje světové ekonomiky:

- poslední polovina 19. století - etapa porovnávání a vzniku světové ekonomiky
- 1900 - 1918 - etapa zotřování vztahů
- 1918 - 1945 - etapa meziválečná + válečná
- 1945 - 1990 - etapa poválečná
- 1990 - současnost - současná etapa

1. ETAPA

- 1) Konstituování států a jejich národních trhů
- 2) Rozvoj mezinárodní dělby práce a vznik mezinárodního trhu
- 3) Technické faktory

2. ETAPA (1900 - 1918)

- 1) Národní problémy před 1. sv. válkou
- 2) VŘSR

3. ETAPA (1918 - 1945)

- 1) Centrálně plánovaná ekonomika v Rusku
- 2) Světová hospodářská krize

4. ETAPA (1945 - současnost)

1. FÁZE (50. a 60. léta)

- 1) Do plánovaného hospodářství se přidala Čína, Vietnam, Kuba, Severní Korea
- 2) Triáda 3 světových center: Velká Británie, USA, Japonsko

- Faktory rychlého růstu ekonomiky v 50. a 60. letech:

- a) Poválečná rekonstrukce
- b) Vědecko-technická revoluce
- c) Integrovaný procesy v západní Evropě (EHS)
- d) Rozvoj mezinárodního obchodu

2. FÁZE (70. a 80. léta)

- 1) Strukturální krize
- 2) Potravinová, surovinová a energetická krize
 - - 1972 - potravinová krize, Afrika - stoletá neúroda
 - - 1973 - ropná krize
 - - surovinová a energetická krize

- - konec 60., začátek 70. let - měnová krize

3) Sílí globální problémy - rozvojový svět, potravinové problémy, rychlý populační kurz

SOUČASNÁ ETAPA

- - Rozpad světové socialistické ekonomiky a přechod těchto oblastí na tržní
- - Světová ekonomika se stává jednotnou tržní ekonomikou

Základní tendence ve vývoji světové ekonomiky:

1) Diferenciace

- - Prohlubování rozdílů ekonomických úrovní zemí

2) Internacionalizace

- - Zmezinárodnění, všestranné sblížování národů, přerůstání ekonomik přes národní hranice, rozšiřování mezinárodních ekonomických vztahů

3) Interdependence

- Vzájemná závislost zemí na sobě

- Typy závislosti:

- 1) Obchodní
- 2) Surovinová
- 3) Potravinová
- 4) Finanční

4) Regionalismus

- - Proces, ve kterém se některé geografické části světové ekonomiky vzájemně sbližují a propojují se rychleji než ostatní, vznikají různé regiony, mikroregiony a makroregiony
- - Evropský makroregion: eurozóna
- - Americký: USA a Kanada
- - Asijský: východo-tichomořský

5) Integrace

- - Postupné vytváření větších mezinárodních celků na základě oslabování národních překážek a posilování ekonomických vazeb mezi národními celky
- - Bývá zastřešována institucionálními orgány (př. EU)

Formy ekonomické integrace:

- 1) Makroekonomická
- 2) Sektorová
- 3) Mikroekonomická (na úrovni podniku)

6) Globalizace

- Mnohovárovný proces dynamických změn, při kterých klesá význam geografických vzdáleností

- Základem globalizace je stále rychlejší výměna informací a pokrok v technologiích

- 3 globalizační vlny:

- 1) Internacionalismus - snaha o mezinárodní řešení globálních a regionálních problémů
- 2) Multinacionalismus - mnohonásobná snaha o mezinárodní řešení globálních problémů (př. Krize v USA a její vliv na EU)
- 3) Samotná globalizace

- Přínosy globalizace:

- 1) Modernizace
- 2) Rozvoj technologií
- 3) Růst životní úrovně
- 4) Stimulace ekonomického růstu

- Rizika globalizace:

- 1) Rozvoj mezinárodní kriminality a terorismu
- 2) Nárůst sociálních rozdílů
- 3) Snadnější přenos ekonomických krizí
- 4) Znehodnocování životního prostředí
- 5) Poškození národní identity

USA:

- Po 2. sv. válce:

- - Dostatek surovin
- - Rozsáhlý trh
- - Stabilní výrobní vztahy
- - Dynamická pracovní síla
- - Konkurence velmi oslabená
- - Stát zasahoval pomocí fiskální a monetární politiky

- 50. léta

- - Hospodářská krize způsobená nedostatečnou poptávkou

- 60. léta

- - Pokračování krize
- - Roste nezaměstnanost

- - Zvyšování inflace

- 70. léta

- - Vysoká inflace (hlavní úkol státu vyřešit)
- - Zpomalení růstu ekonomiky

- 80. léta

- - Reagan
- - Snaha o zásadní omezení rostoucí inflace
- - Požadoval radikální snížení výdajů ze státního rozpočtu
- - Požadoval restriktivní monetární politiku

- 90. léta

- - USA nejsilnější ekonomikou světa
- - ¼ produkce na světě
- - Soustředí se na vědu a výzkum
- - Zavádějí nové způsoby výroby a nové výrobky
- - Nejrychlejší je rozvoj textilního a potravinářského průmyslu
- - Rozvoj strojírenského a ocelářského průmyslu

Japonsko:

- Po 2. sv. válce

- - Obnova a modernizace průmyslu a infrastruktury
- - Posiluje proexportní politika

- 50./60. léta

- - Dodgeova linie - Japonsko se stává partnerem USA, základem je stabilizační program japonské ekonomiky, investice jsou zaměřeny do 4 rozsáhlých odvětví, a to:
- - Energetický průmysl
- - Loďařský průmysl
- - Ocelářský průmysl
- - Uhelný průmysl
- - Cílem bylo osamostatnit se

- 80. léta

- - Prudce roste životní úroveň na základě silného ekonomického rozvoje
- - Zapojují se do světové ekonomiky jako vyspělá země

- 90. léta

- - Hospodářská recese, zpomalení výroby
- - Důvody recese: obrovské investice do IT, špatné úvěry, vysoké zadlužení státu, celkově špatný stav finančního sektoru

Nejvýznamnější partneři Japonska:

- USA, Jižní Korea, Velká Británie, Čína (Taiwan potažmo), Singapur, Austrálie, Kanada

- Charakteristické rysy japonské ekonomiky:

- 1) Moderní tržní hospodářství
- 2) Dodržování tradičních hodnot
- 3) Střídmost, píle a disciplína
- 4) Úcta k autoritám
- 5) Vzdělanost a vysoká kvalifikace pracovní síly
- 6) Národní hrdost
- 7) Vysoký podíl vědy a výzkumu

Indie:

- - 7. největší ekonomika na světě
- - Předčila Čínu v rychlosti růstu
- - mezi největšími exportéry IT a softwarových služeb
- - petrochemický průmysl 3. největší v Asii

- Výhody:

- - Laciná pracovní síla
- - Velké zahraniční investice

- Finanční systém:

- 1) Centrální banka
- 2) Státní banky
- 3) Soukromé banky
- 4) Zahraniční banky
- 5) Družstevní a zemědělské banky

- Terciární sektor mezi nejrychleji rostoucími na světě (o 57% od roku 2002)

- Vývoz:

- - Rýže, koření, ovoce/zelenina, cukrová třtina, arašídny, luštěniny, největší producent juty, bavlna, sušené buvolí maso, farmacie (v roce 2013 největší výrobce zdravotnických produktů na světě)
- - Klenotnictví
- - Mezi největšími centry leštění drahokamů a diamantů na světě
- - Letecká doprava (Air India), 3. největší a nejrychleji rostoucí trh s civilním letectvím
- - Šedá a černá ekonomika

Náklad - peněžní vyjádření spotřeby živé a zvěcnělé práce za určitým účelem

Výnos - výkon účetní jednotky v peněžních hodnotách a vyjadřuje přírůstek aktiv

Výdaje - úbytky peněžních prostředků bez vazby na konkrétní výkony

Příjmy - přírůstky peněžních prostředků

Obrat - souhrn tržeb za určité období

Marže - obchodní přírůstek k nákupní ceně